

60

Jassrennou

Pontkallek

Tragedien e 5 arvest

B
1.
12
AF

Y. de Dull

PONTKALLEK

76880

Taldir Ab Herninn JAFFRENNOU

Pontkallek

PE

Buez kaër ha Maro mad eun dijentil a Vreiz

bet dibennet e Naoned er bloavez 1720

TRAJEDIEN E 5 ARVEST

(Résumé du Drame en Français)

BREST

J.-A. Lefournier — D. Derrien, Successeur

Libraire-Editeur

85 — Rue de Siam — 85

1903

EUR GIR ARAOK

En amzer-ma, daoust d'ar brezel dinatur great d'hon iez gant heillevodod ar Gambr Gall, an Teatr brezounek en devez great eur gammed kaër var araok, hag abaoue eun nebeud amzer, bep bloaz en deuz digaset d'eomp eun ober nevez bennag. Ar misteriou koz a zo bet adrenket, Buezioù ar Sent a vez displeget adarre, trajediennou nevez a vez savet.

An drajedien vihan-ma, *Pontkallek*, a zo tennet divar istor hor bro en XVIII^{ed} kantved ; eaz braz e vezo displega anezi var an teatrou, rag ne 'z euz enni nemed nao rôl a zereadegez : ar rôlou bihan all a c'hell beza great gant unan bennag diouz an nao genta. Eur rôl plac'h hepken ez euz, hag hema a c'hell brao beza disrevellet gant eur paotrik. 'Beuz ket ezom da lavaret eo « moral » ar pezh-c'hoari penn-da-benn, hag ez eo bet savet ganin évid kreski karantez ar brezounek, hag evid difenn an traou mad, en hor bro.

JAFFRENNOU.

AR C'HOARIERIEN

PONTKALLEK, markiz Guer.

KOUEDIK, e vignon braz, ha dijentil.

PRIJANT, e floc'h.

TALHOUET, dijentil.

MONTLOUIS, dijentil.

LAMBILLI, dijentil.

ROHAN POULLDU, dijentil.

Herve MELLAC, dijentil.

AR BERRAIE, dijentil.

LENORA, paizantez iaouank.

Iann AR GALL, klasker bara.

Eur belek ; eur jôlier ; eur c'habiten ; eur
barner ; paizanted ; dragoned.

RÉSUMÉ DU DRAME

1er ACTE

Le premier acte se passe dans la forêt de Lanvaux, au sud-est du Morbihan, en 1719. Depuis quelques années déjà la révolte couvait en Bretagne : on en avait assez des vexations de Philippe d'Orléans, de la tyrannie ouverte des intendants ; les impôts étaient levés avec la plus grande injustice, et dans la noblesse bretonne on se plaignait amèrement que les traités conclus par Anne de Bretagne n'étaient nullement observés par la France. Montesquiou, représentant du gouvernement, fit à Rennes et à Nantes l'entrée la plus dédaigneuse et la plus insolente : cette morgue fut imitée par les courtisans et la situation devint intolérable.

Alors les Bretons fondèrent une société nommée « l'Association bretonne pour les droits et

privilèges de la province », et cette société redoutable tint des réunions secrètes en plusieurs endroits du pays. Chaque manoir devint un foyer de rébellion : le « pacte fédératif » était signé par les Nobles et juré par les Paysans au fond des bois, dans les grottes et les cromlechs, tandis que les bardes remontaient sur les dolmens. Les conjurés sont réunis cette fois à Lanvaux ; ils ont choisi comme prétexte une partie de chasse. Le marquis de Lambilly, l'âme de la conspiration, dévoile ses plans de campagne à ses amis Rohan, Mellac, La Berraie, Talhouët, Montlouis..... on n'attend plus que Pontcallec, pour prendre une résolution définitive. Pontcallec arrive avec son écuyer Prigent. Ils sont jeunes et vigoureux et de plus ardents conspirateurs. Pontcallec s'excuse de son retard : il a chassé le lapin, dit-il, son ardeur l'a porté trop loin. Lambilly lui demande le projet qu'il nourrit, et Pontcallec lui répond franchement qu'il ne voit d'autre issue que la révolte ouverte des paysans. Talhouët est du même avis. Hervé

Mellac propose d'avoir recours aux Anglais, mais cette proposition est repoussée et l'on en vient à l'avis de Lambilly, qui serait de faire appel aux Espagnols et d'attendre leur secours. Lambilly a déjà sa missive toute prête : il ne s'agit plus que de trouver un homme sûr pour la porter. L'écuyer Prigent se présente aussitôt, et promet de porter la lettre à Cellamare. « Voici ma bague, lui dit Lambilly, avec elle tu pénétreras à la cour d'Espagne : dans le port de Vannes tu trouveras un bateau blanc, Stereden, qui te débarquera à Santander. » Les conjurés se séparent après un chant patriotique.

Pontcallec, Couédic et Prigent restent sur la scène. Pontcallec raconte à son ami Couédic que le lapin qui l'avait retenu n'était autre qu'une jeune paysanne du nom de Lénora qu'il avait rencontrée, et qu'il aimait déjà d'un amour violent. Il voit que cette femme pourrait le perdre, mais il se sent fatalement poussé vers elle, et il veut unir sa vie à la sienne. Couédic l'en dissuade, arguant que le mariage est pour

l'homme d'action une chaîne de plus, et que dans l'état présent des choses, Pontcallec se doit tout entier à la Bretagne. Le jeune héros réfléchit, puis faisant un effort sur lui-même, il jure à son ami de n'avoir toute sa vie d'autre amante que la Bretagne ! Prigent prend congé des deux chevaliers, et se dirige vers Vannes, d'où il partira pour l'Espagne. Avant de quitter la scène, Pontcallec et Couédic chantent tous deux le Bro goz ma zadou. A peine ont-ils disparu qu'une jeune paysanne apparaît, éblouissante dans son costume d'Alréenne. Oui, elle l'a bien entrevu encore, c'est bien lui qui s'en va là-bas, dans la lande, ce beau marquis qui lui promettant tout à l'heure et son nom et ses domaines....

Elle se faisait ces réflexions quand un vieux mendiant, Yan Ar Gall, arrive. Le mendiant, caché derrière les broussailles, a saisi la conversation des conspirateurs, leurs noms, leurs demeures, et il a l'imprudence de le raconter à Lénora. Bon Breton, le vieux Yan Ar Gall est plutôt pauvre d'esprit, et son dévouement sera

toujours intempestif et drôlatique. Il raconte à Lénora que Pontcallec a « juré n'avoir d'autre amante que la Bretagne ». Dépitée et jalouse, Lénora prend la résolution de se rendre au Faouët, chez Pontcallec même. Mais Yan Ar Gall, qui flaire une intrigue, et qui, au fond, aime mieux Pontcallec que Lénora, forme, lui aussi, le projet de suivre la paysanne, pour voir quelle tournure prendront les choses.

2e ACTE

La scène représente une campagne non loin du bourg de Berné, près de Faouët. Pontcallec et Couédic, tous deux armés, se reposent tranquillement en causant de la prise d'armes de Questembert, et de l'arrivée du régiment de Champagne en Bretagne. Le Régent a flairé une conspiration et les choses semblent tourner à mal. Le pays est déjà inondé de dragons qui réquisitionnent les fermes.... A ce moment Couédic

aperçoit une brigade de dragons : Pontcallec veut combattre, mais Couédic le persuade de venir plutôt jusqu'au bourg du Faouët, faire appel à ses gens. Quelques dragons passent sur la scène, tenant Yan Ar Gall enchaîné. Le malheureux coureur a été pris pour un espion et on va le pendre haut et court, quand Pontcallec et ses gens font irruption, chassent les dragons et délivrent le mendiant breton. La petite troupe continue la poursuite pour infliger une déroute complète aux ennemis. Lénora, elle aussi, passait en cet endroit, car depuis plusieurs jours elle avait pris la route du Faouët, résolue à séduire de nouveau celui qui semblait s'éloigner d'elle. Yan Ar Gall l'aperçoit et l'invective. Sur ce, Pontcallec et Couédic repassent. Pontcallec aperçoit sa Lénora, il se jette à ses genoux, oublieux de sa promesse. Après avoir chassé Yan Ar Gall, il laisse son âme s'épancher dans celle de sa fiancée : il va succomber, et l'amour humain sera maître..... Couédic, navré, reproche à Pontcallec son manque de parole : bien

plus, il lui jure que s'il se donne à cette femme, de basse extraction, les Bretons et lui le premier l'abandonneront. A ces paroles, le fier marquis se sent piqué au vif : une fois de plus il étouffe son cœur, et déclare à Lénora qu'entre lui et elle, c'était désormais fini. La belle paysanne est vaincue et dédaignée. Demeurée seule, ses larmes coulent en abondance, puis elle pense déjà à sa vengeance. Elle trahira Pontcallec, Couédic, Talhouët, Montlouis et les autres conspirateurs, elle se rendra à Rennes, elle verra Montesquiou, et lui dévoilera tout..... Elle est à peine partie que Yan Ar Gall, toujours aux écoutes, arrive à pas de loups. Pontcallec lui a sauvé la vie, Pontcallec devient son Dieu : Yan ira donc à Rennes, il suivra la piste de Lénora, pour avertir à temps les conjurés de la découverte du complot.

3e ACTE

La scène représente une salle du château de Pontcallec, en Faouët, vers la fin de l'année 1719. Pontcallec, assis à sa table, lit à son compagnon d'armes Couédic les nouvelles du jour. Il y en a de bien mauvaises. Montesquiou vient de faire saisir le marquis de Lambilly et de le reléguer dans une forteresse ; les Etats fourmillent de vendus et de traîtres ; il n'y a plus de noblesse bretonne : tous les gentilshommes se changent en vils courtisans, abandonnent leur langue et leur costume. Et ce qui est pis encore, c'est que le guetteur de la grande tour ne voit rien venir. Les secours de l'Espagne, on n'en parle plus,.... Prigent doit être mort ou prisonnier ! « Prigent arrive ! » crie l'homme de guet, et en effet c'est bien le vaillant écuyer qui est de retour, défait et couvert de poussière. Il raconte à ses amis son voyage mouvementé, et ses aventures en Espagne : il a vu le Roi, il a vu Cellamare, et tous deux ont promis cinq mille hommes de secours aux Bretons. Pontcal-

lec et Couédic se réjouissent de cette bonne nouvelle. Cependant l'homme de guet annonce encore un inconnu qui demande asile. C'est le loqueteux Yan Ar Gall, qui vient en droite ligne de Rennes au Faouët annoncer à son maître la trahison de Lénora et la découverte de la conspiration. Couédic ne dissimule pas sa colère contre cette femme : Pontcallec garde un silence plein de désespoir et de déception. Sur ces entrefaites, accourent deux cavaliers : ce sont deux conjurés, Talhouët et Montlouis, qui viennent annoncer à Pontcallec qu'une partie de la flotte espagnole a fait naufrage et que l'autre refuse maintenant de venir au secours de la Bretagne. Cette terrible nouvelle ne fait que ranimer les courages et le patriotisme de ces héros ; déjà l'on entend dans les campagnes les hululements des paysans courant aux armes, et appelant Pontcallec pour se mettre à leur tête. Pontcallec et ses amis les rejoignent et la colonne forme le projet d'attaquer le régiment de Champagne pour marcher ensuite sur Lorient.

4e ACTE

La scène représente un petit bourg de Basse-Bretagne. Seul et blessé, Pontcallec cherche un refuge. Les dragons ont dispersé les paysans bretons : Prigent est mort, Couédic a disparu, Pontcallec est poursuivi et va tomber entre les mains des ennemis. Mais Couédic, quoique blessé, a cependant pu fuir. Le voici qui arrive, suivi du brave Yan Ar Gall qui n'a qu'une fourche pour toute arme, mais qui en fait bon usage. Les deux amis se décident à frapper à la première porte. C'est le presbytère du bourg ; le vieux recteur vient leur ouvrir. Il les invite à se réfugier sous son toit, mais les conjurés n'en ont pas le temps ; les soldats arrivent qui les entourent et les somment de se rendre. Couédic et Pontcallec dégainent, mais sur la demande du prêtre ils remettent leur épée au capitaine et se rendent. Yan Ar Gall se laisse prendre, afin de suivre ses maîtres : les dragons refusent d'emmener le recteur, qui est trop vieux ; ils lui

conscillent ironiquement de retourner à son brèviaire, et emmènent les trois Bretons prisonniers à Nantes.

5e ACTE

La scène représente une prison de Nantes, le 25 mars 1720. Lénora a regretté, mais trop tard, sa trahison, elle en a vu les terribles conséquences pour son amant, et elle est résolue à le sauver. Elle est donc venue trouver le geolier de la prison, et l'a séduit par la promesse de deux cents écus. Le geolier lui cède ses habits et ses clefs, et quand les prisonniers, Pontcallec, Couédic, Talhouët, Montlouis, Ar Gall, arrivent, ils ne se doutent pas qu'ils ont pour garde celle-là même qui les a trahis et livrés. Les conjurés parlent sans crainte de leur fin prochaine. « Nul ne nous sauvera, dit Pontcallec, sinon Dieu. » « Et moi, Lénora, » répond la jeune fille, qui se révèle alors aux prisonniers, et leur propose l'évasion. Ils refusent tous. Lénora est au déses-

poir, car Pontcallec demeure inexorable. « Bientôt il sera trop tard », dit-elle ; en effet déjà l'on entend les pas des juges et des huissiers qui viennent annoncer aux prisonniers la dernière sentence. Ils sont tous condamnés à avoir la tête tranchée, sauf Yan Ar Gall, qui sera bâtonné sur la place de Nantes. Pontcallec proteste contre cette criante injustice : le Parlement de Bretagne seul a le droit de juger les nobles Bretons. « Par ordre du Régent », répondent les juges. Lénora, voyant condamner celui qu'elle aime, envers et contre tous, ne pourra pas lui survivre. Elle se précipite sur le premier juge, le gifle, l'insulte, lui dit que c'est elle qui a séduit le geolier, qu'elle n'est là que pour sauver les conspirateurs. C'en est trop : Lénora sera pendue le lendemain ! Les bourreaux emmènent Yan Ar Gall. Restée avec les prisonniers dans leur obscure prison, Lénora demande à Pontcallec si enfin elle sera pardonnée. Le héros Breton lui pardonne, car si ses crimes ont été grands, son expiation les réparera. Couédic, Talhouët et

Montlouis pardonnent également à Lénora : demain les deux amants mourront ensemble et s'uniront pour l'éternité dans la Bretagne céleste. Les prisonniers passent la soirée en prières et en chants funèbres.

PONTKALLEK

ARVEST I

*An teatr a ziskouezo eur frankizien e kreiz koajou Lanvau,
en bro Gwened. Eun nebeud tuchentil a Vreiz a zo en
em vodet eno war digare chasseal, da steui ravolt eneb
gouarnamant ar Rejant, er bloavez 1719.*

KEVREN I

TALHOUET, LAMBILLI, ROHAN, KOUEDIK, AR BERRAIE
HERVE MELLAC, MONTLOUIS

TALHOUET

Sethu ez omp bodet war digarez chasse
Vid kaozeal gwelloc'h deuz frankiz ar c'hontre.
Hon Breiz-Izel, hon Bro, a zo pleustret, siwaz,
Gant ar Rejant ! Bro-C'hall zo bemdeiz oc'h argas
Hon tud, hon faizanted, hon douarou, hon bro...
Ar sklavach hag ar gwasg a zo mestr tro war dro !
Gwechall e oamp eürus dindan eul lezen vad,
Breiz a oa libr, potred ! Libr e oa ! An eurvad
A oa en peb kastell hag en peb tiegez !
An taillou, dastumet gant pouell ha gant furnez

Na binvikeant ket eur rouantelez all
Na vijent ket laket d'ober zervich Bro-C'hall !...

LAMBILLI

N'eo ket gant komzious hir vo great eun dra bennag,
Amzer da zond ar vro ouz hon foan a zo stag !
Ahanta, mignoned, labouromp neuze stard
Vid entana dre holl dijentil, kouër, soudard !

TALHOUET

Dija 'beuz 'n em vodet en Kerahez eur wech
En Pondi eur wech all, ha den n'allo rebech
N'hon deuz ket bet poaniet. Ar vro 'zo du ganomp,
Er vreuriezh hon deuz great zo mil den evidomp !

LAMBILLI

Mad ! Brema pa zo tud dre holl prest d'enebi
Eo d'eomp labourat c'hoaz dre zindan ! Prienti...
Prienti kezeg mad, armou ha listri mor
Ha lakat eur gwisg dir war hon douar Arvor.
Vid pa zeuio ar c'houlz da zevel vid ar vro
E vo prest kemend den ha kemend tra tro-dro.

ROHAN

Kôzeet ec'h euz mad, Lambilli, ma mignon,
Ha Rohan Ar Poulldu zo ganid a galon,

Ha ganid e ma c'hoaz ma douarou a-bez
A c'holo dek leo dro ha daou ugent parrez !

KEVREN II

An hevelep re : PONTKALLEK, PRIJANT

ROHAN

Ha ! Sethu Pontkallek ! Pelec'h e oas chomet ?

PONTKALLEK

War-lerc'h eur c'hadik wen eun tam am beuz redet.

(Rei a ra e fuzull da Brijant, e floc'h)

ROHAN

Eur c'hadik wen, potr keaz ? Deut out eta brema
Da garout ar chasse ?

PONTKALLEK *(a c'hoarz)*

Ar gedon*gwenn, ia ia !

Mez na petra zo 'ta ?

LAMBILLI

E oamp ouz da c'hortoz
Evid ober hon zonz araog ma vezo noz.

Lavar d'eomp, Pontkallek, pa 'z out eur gwir Vreizad
Evid sevel ar vro petra a vije mad ?

PONTKALLEK

Aze, ma mignon ker, ' rez d'in eur gision
Em meuz respontet d'ei pell zo barz ma c'halon.
Me zo prest da gemer an armou dustu-krenn
Hag evid Breiz-Izel oun prest da rei ma fenn !...
Mez — me oar mad penaoz an dra-ze n'eo ket fur !
Pa ve gerrek a-z-eon ez eo red troi ar stur !...
Krogomp da labourat pep hini en e vro
Dastumomp en hon zi ha poultr ha fuzullio
Prezegomp an emzao e-touez ar baizanted
Ha lakomp en o fenn kâs an intandanted
Digaset gant Pariz da waska war hon bro !
Sethu ma ali me. Ha brema eo d'ho tro.

TALHOUEU (*a lak e zorn en dorn Pontkallek*)

Eur c'hrog dorn, Pontkallek. — Ma ali na chench
Red eo c'houeza an tan araog ma savo flam. [tam.

AR BERRAIE

Ze zo gwir.

ROHAN

A dra zur !

HERVE MELLAC

Me lâro eun dra all.

Petra c'hellomp hon-hun a-eneb da Vro-C'hall ?

N'hon deuz ket a listri vid soutenn gant enor
An disterra emgann a vo roet war vor.
Perag ne c'houllfemp ket sikour gant ar Zaozon ?

PONTKALLEK (*gant buanegez*)

Petra lârez aze ? Te n'out ket eur Breton ?

LAMBILLI

Goustadik, Pontkallek ! Komzet mad 'neuz Mellac.
Red eo d'ar blantennik kavout eun harp bennag.
Ma ali, 'vad, n'eo ket da c'houlenn ar Zaozon !
Biskoaz mignon d'ar Saoz ne n'eo bet eur Breton.
Mez — petra vir ouzomp da c'houlenn Spagnoled
Vid sikour ahanomp da stourm ouz Gallaoued ?

ROHAN

Netra.

LAMBILLI

Da Franz ha d'ar Rejant Spagn zo enebourez,
— Me anvez Cellamar — Me oar zo eur vreuriezh
Gret gantan vid diskar ha laza ar Rejant.
Mond mad a ra an traou 'barz an amzer brezant.
Araog nebeud amzer e vo brezel spontus
Evel steriou dour skler e redo ar gwad ruz !
... Sethu an digarez d'eomp da zistaga Breiz
Deuz eur gouarnamant hi c'hemer evid preiz !

Dishual ha distag !... Oh ! Pebez amzer gaër
A vezo vid hon bro ! Oh ! Bloaveziou seder !

PONTKALLEK

Lambilli ! Lambilli ! Trubarderez a rez
Mez — d'enebi ouzid 'meuz ket hardiegez !...
Mar gall hon Breiz-Izel beza dishualet
Forz zo piou her graio ! Na pa ve Spagnoled !

KOUEDIK

Ia.

LAMBILLI

Great neuze an taol. Kasomp eur c'halvaden
Da Roue Spagn, vid kaout digantan pemp mil den.

(Tenna ra eur paper deuz e c'hodel)

Al lizer-ma zo bet great ganin a bell zo.
N'euz 'med eun den da gaout brema. Piou hen kaso ?

PRIJANT

Me, Otronez ! N'oun ken 'med eur paour keaz Breton
Mez me a gar ma bro !

PONTKALLEK

Te zo gwaz a galon.

LAMBILLI

Kemer al lizer-ma. Kachedet eo ganin.
Mond a ri da Wened.

PRIJANT

Da Wened mond a rin.

LAMBILLI

Mad. Eno e kavi eul lestr livet en gwen,
Hag an hano lenni warni eo *Stereden*.

PRIJANT

Stereden ? Gant ma vô c'hoaz eur « *Stereden* » vad !

LAMBILLI

Lavar da bôtr al lestr ma hano. Netra ken.
Kas a rai a ahanout bete Spagn.

PRIJANT

Man ouspenn ?

LAMBILLI

Eur ger c'hoaz. En Madrid e weli ar Roue,
Ha d'ar Roue hepken e roi al lizer-ze.

Diskouez ma gwalen-viz hag e vi resevet.

(Rei a ra e vizout da Brijant)

PRIJANT

Ober rin.

ROHAN

Ha chanz d'id, Prijant, den a galon.
Ha brema, Pontkallek, kan evidomp eur zon !

PONTKALLEK *(a gan)* (1)

I

Sao, Breiz-Izel, d'an nec'h da vannielou
Ruziet gant gwad hon c'hendadou !
Stagomp d'hon gouriz ar c'hlezeier hir
Ra vo hon divrec'h vel an dir,
Lavaromp holl euz a bouez hon fenn

(Holl a-unan)

Breiz da virviken ! Breiz da virviken !

II

Dihun, Breiz-Izel, ma mam binniget
Rag an deiz a zo digouezet
Hon galv a ziston war benn ar mene
Hag a entana peb ene,
Breiziz deuz peb parrez a ziskenn

(Holl)

Breiz da virviken ! Breiz da virviken !

(1) Kan *Bale tud Breiz*.

III

O iouc'hadennou a red dreuz d'an er
Bete gweled hon lanneier.
Ar mammou a zigas o bugale
Da gaout o zadou en arme
N'euz med eur iouc'h en Breiz penn da benn :

(Holl)

Breiz da virviken ! Breiz da virviken !

IV

Beteg ar gwelec'hiau ar re bella
Ar c'horn a vrezel a vouda,
Hag a lâr d'an holl boblou euz ar bed
E ma beo gouenn ar Vretoned,
An avel mor iud en eur dremenn

(Holl)

Breiz da virviken ! Breiz da virviken !

ROHAN

Demp brema d'ar chasse, da chasseal gedon
Da c'hortoz chasseal Gallaoued pe Saozon !

*(Ober a ra eur gwall sin, Talhouet, Lambilli, Ar Ber-
raie, Mellac, Montlouis ha Rohan a ia e-kuit.)*

KEVREN III

PONTKALLEK, KOUEDIK, PRIJANT

PONTKALLEK

Ma floc'h iaouank Prijant, eur Breton mad emout,
Gouenn-tud ar Vretoned e ma he c'hred ennout.

PRIJANT

Ma aotrou ha ma mestr, n'euz ket eun den en Breiz
Na vefe stad ennan o skuill e wad eleiz
Vid kas er-meaz ar vro al lakizien laëron
Hag an noblansiz faoz n'int ket a ouenn vreton.
An hini gav an tu d'ober eun dra bennag
Vid sikour e vam-bro, a zo zur eun den gwag
Mar n'her gra ket dustu. — Mez awalc'h eo breman,
Ma keret, otronez, chenchfomp ar sujet-man.

KOUEDIK

Pontkallek, lavar d'emp 'ta neuze an doare
Pa 'poa kollet da hent just e-kreiz ar chasse ?

PONTKALLEK

Peoc'h !... Ger a-bed war ze.

KOUEDIK

Koulskoude...

PONTKALLEK

C'hoant he peuz ?

KOUEDIK

Ia, c'hoant em beuz, sur mad ! Eun dra bennag zo
[dreuz.

PONTKALLEK

Ma, pôtr. Sethu ama 'r sujet deuz ma dale.
E oan dre ar c'hoajou gant Prijant o vale,
Ma fuzull war ma skoaz ha ma c'horn barz ma bek,
Pa weliz, azeet em mesk ar boujou c'houek...

KOUEDIK

Eur c'had wen !...

PONTKALLEK

Eur c'had wen. Oh ! Mab keaz, eur c'had wen
N'am beuz gwelet hi far em buhez penn da benn !
Eur plac'h iaouank, ken koant ha ken dous hag
He bleo du oa flouret gant pokou an avel, [eun el...

Ha gant he daouarn skanv e oa oc'h ober stam.
Chom a riz eno krak... He zal oa ken divlam !
Hag e tostaiz c'hoaz, goustadik, goustadik,
Bete ma oan erru just en he c'hichennik.

KOUEDIK

Ha ha ! Hag ar c'had wen a redaz diganid ?

PONTKALLEK

Nan, mab keaz, ar c'hontrol zo gwir, e lâran d'id.
Chom a reaz eno, hag he daoulagad skler
A bare warhanon, gant eur mousc'hoaz seder !
Sethu me azeet raktal en he c'hichen
'N eur durlutat anei gant komzigou lawen.
Piket oa ma c'halon ! ! Ma c'halon zo d'ezi !
.... Hag e santan e vin kollet, eun deiz, ganti !

KOUEDIK

Hallo, gwelet a ran out iaouank eun tammik,
Ha vid ar c'henta plac'h e trid da galonik ! !

PONTKALLEK

N'euz forz ! Eur baizantez ez eo, me hen anzañ,
Ha me zo markiz Guer. Mez ken koant eo, ken brao
Ma c'hoanteañ beva dre ama da viken
Chom ganti, komz ganti, hi gweled, netra ken !

KOUEDIK (*garo*)

Pontkallek, ha da vro ?

PONTKALLEK (*a chom da zonjal*)

Ia, ma bro ! Oh, ma bro !...

Ma bro da genta tout !

KOUEDIK

Ar galon a garo
Eur plac'h, n'allo biken ober burzudou braz.
'Tre da vro hag eur verc'h, mignon, he peuz da choaz.

PONTKALLEK (*a bleg e benn, hag a zao goude leun a nerz*)

Ma mestrez a zo Breiz ! Rêzon he peuz, ma breur,
Dilezomp an traou-ma. Ar merc'hed zoug gwaleur.

(*Tevel a reont eur pennad*)

PRIJANT

Teurvezet, otronez, ma kimiadin brema.
Poent eo d'in mont en bêch da gas al lizer-ma.

PONTKALLEK

Kerz, Prijant, ha chanz d'id.

(Poka reont)

KOUEDIK

Kenavo, ma den mad !

PRIJANT *(en eur bellât)*

Kenavo !

—
KEVREN IV

PONTKALLEK HA KOUEDIK

—
PONTKALLEK

War ma feiz, sell aze eur Breizad !

KOUEDIK

Ia. Gant m'hon bo, prestik, pemp mil a Spagnoled.

PONTKALLEK

Na blich ket d'in gweled kemend-se o toned,
Breiziz awalc'h a zo ! Mez, pa 'z eo great an taol....
... Demp brema d'ar chasse. Varc'hoaz, e Rumengol
Zo arre rentadek 'ti Lambilli. Goude
Tistroin d'am nez-bran, e-kreiz parrez Berne

Vid dastum em c'haoiou armou ha soudarded !
Pa vo deut ar brezel, e vo prest ar Faouet !

KOUEDIK

Silaou eur ganaouen, abarz mont, Pontkallek,
Houma zo bet savet vid an dud kalonek.

(Kana ra) (1)

I

Ni, Breiziz a galon, karomp hon gwir vro,
Brudet eo an Arvor dre ar bed tro-dro.
Dispont kreiz ar brezel, hon zadou ken mad
A skuillaz eviti o gwad !

(O daou d'an diskan)

O ma mam-bro, me gar ma bro
Tra ma vo mor vel mur 'n he zro,
Ra vezo digabestr ma bro !

II

Breiz, douar ar Sent koz, douar ar Varzed,
N'euz bro all a garan kemend barz ar bed.
Peb menez, peb traonien, d'am c'halon zo kaër
Eno kousk meur a Vreizad ter !

(Diskan)

(1) *Bro goz ma zadou.*

III

Ar Vretoned a zo tud kaled ha krenv
N'euz pobl ken kalonek a-zindan an nenv ;
Gwerz trist, son dudius a ziwanez,
O pegen kaer ec'h out, ma Bro !

(Diskan)

IV

Mar 'd eo bet trec'het Breiz er brezelliou braz
He iez a zo bepred ken beo ha biskoaz,
He c'halon birvidik a lamm c'hoaz 'n he c'hreiz,
Dihunet out brema, ma Breiz !

(Diskan)

(Mond a reont e-kuit)

KEVREN V

LENORA (he-lunan o tond)

Ia, ia, ia ! Aze oa an hini 'meuz gwelet
Ar mintin-ma... Koant eo !

(Gant gwall zellou)

E galon zo skornet !
Pa oan oc'h erruout, 'meuz klevet, touchantik,
Anezan oc'h anzao oa Breiz e vestrezik. [c'hoaz,
Ha me neuze ? Bremaik, ne n'euz ket gwall bell
Duze, kreiz ar ieot hir hag ar boudennou glaz

En doa touet rei d'in e gastell, e leve,
E zouarou, e draou, d'in... e vestrez neve !
Me vije rouanez war eun niver a dud...

KEVREN VI

LENORA, EUR PAOUR

(Ar paour a oa kuzet eno. Klevet en neuze Lenora)

AR PAOUR

Ma merc'h, an enoriou vez aliez gwall but !

LENORA

Piou out-te ?

AR PAOUR

Eur paour keaz, a veach en peb bro
Vid klask e dam bara da c'hortoz ar maro.

LENORA

Pelec'h e oas bremaik ?

AR PAOUR

Aze, dreg eur wezen,
Kement tra bet larët, dre guz e silaouen.

LENORA

Kement tra ? Kont 'ta d'in petra 'deuz lavaret ?

AR PAOUR

Hint a lavare holl e vije prest brezel,
Hag e ruillche ar gwad war douar Breiz-Izel.

LENORA (*spontet*)

Brezel ?

AR PAOUR

Tre Franz ha ni. Ia, 'mesk an noblansiz
Oa aze n'euz ket pell, e oa sur gwir Vreiziz.
Ha me a zouhet d'ê ar iec'hed, ar viktor,
Vid dishuala krenn treid hon bro geaz Arvor.

LENORA

Te gomz vel eur person ! Mez piou oa an dud-ze ?

AR PAOUR

Unan eo Lambilli hag egile Talhouet,
Unan Rohan, unan Kouedik, holl tud parfet,
N'ouzon ket, ahendall... Ha, eo 'ta, Pontkallek,
An hini zeblante ar muia kalonek.
Hennez a lavare : « Rezon he peuz, ma breur,
Ma mestrez a zo Breiz. Ar merc'hed zoug gwaleur. »

LENORA (*d'ezhi he-unan*)

Hennez eo a garan !

(*D'ar paour*)

Fentus eo, ma den mad.
Kendalc'h gant da istor. Te lâr ez eo Breizad,
Mez pelec'h 'ma o chom ?

AR PAOUR

Piou ?

LENORA

Piou, Pontkallek 'ta !

AR PAOUR

Perag he peuz te c'hoant da c'houzout an dra-ma.

LENORA (*a ro 4 réal d'ar paour*)

Dal, kemer.

AR PAOUR

En Berne, barz kanton ar Faouet
E ma o chom.

LENORA

Mad eo ! Kenavo, me zo et !...

KEVREN VII

AR PAOUR

Kerz 'ta, plac'h fall, kerz 'ta ! Gweled awalc'h e ran
Peuz c'hoant deuz Pontkallek, 'ma da zell varnezan,
E zo droug braz ennout en deuz da zilezet
Evit rei e vuhez da ouenn ar Vretoned !
Mez, n'oun ket maro c'hoaz ! Mar vez te e el fall
Me a vo e el mad ! Me, paour keaz *Ian Ar Gall*.

(*Kana ra*) (1)

Na glaskan ket ar madou
Na gwelloc'h planeden !
Aliez an enoriou
N'int med eur vogeden !
Pa vezo ma Bro vad
Distag a bep chaden
Me, paour keaz truilleg plad
E varvin c'hoaz lawen !...

(*Ar ridoch a ziskenn*)

DIVEZ AN ARVEST KENTA

EIL ARVEST

An teatr a ziskouezo eur park, tostik d'ar Faouët

KEVREN I

PONTKALLEK, KOUEDIK (*armou a zo ganto*)

PONTKALLEK

Tri deiz 'zo omp en hent ! Poent e oa repozi !
Tri deiz zo omp var varc'h ! Mez me lâ, hep fazi,
Hon deuz kaset an traou war raog eur pennad 'zo !
— E momp e miz Gouere. — Daou viz 'zo, pe wardro,
E oamp en koat Lanvau en eur vodadek vraz ;
Goude en Rumengol ; hag en Pondivi c'hoaz ;
Hag er Merzer, kichen Landerne ; en peb lec'h
'Beuz prientet ar vro, 'beuz prientet an trec'h...

KOUEDIK

'Meuz 'med eur geûnz.

PONTKALLEK

Penoz ?

KOUEDIK

Eun taol mad 'beuz manket
En Questembert.

PONTKALLEK

Ia 'vad ! Lambilli ha Talhouet

(1) *Gwerz Laou Druilleg.*

Ha me, hon boa galvet en kastell Questembert
Daou c'hant a duchentil, holl kalonek ha ter
Vid kinnig an emgann d'eur vagad soudarded
(Rujumant ar Champagn, meuz-aoun, e oa hanvet)
Mez ar rujumant-ze zo eat dre eun hent all
Hag an taol e steuemp, siwaz ! zo deut da fall.
Mez forz a zo, ma breur ! Ze ziskouez ez omp kre
P'hon beuz gallet boda, 'n eul lec'h deuz ar c'hontre,
En eun taol krenn, kemend a Vretoned gwirion.
Vid m'eo manket an dro, arabad koll kalon !

KOUEDIK

Ia, zur, arabad ve !

(Sellet a ra en dro d'ezan)

Sell ! Petra zo ahont ?...

PONTKALLEK

Sourdarded !

KOUEDIK

Sourdarded ! Eur vagad zo o tond...

PONTKALLEK

Red eo stourm !

(Tenna ra e zabren)

KOUEDIK

Te zo zod ? N'omp 'med daou,
Ar re-ze a zo kant ! Fall e iafe an traou...

Demp kentoc'h d'az kastell, a zo tost d'ar Faouët,
Ha digasomp ganemp eun nebeud mignoned
Evid rei eur frêad d'an enebourien-ma.
Hast buan ; welez ket ez int erru ama ?

PONTKALLEK *(a lak e zabren er feûr)*

Te lâr gwir, kamarad, demp buan da glask tud.

KEVREN II

EUR C'HABITEN, DRAGONED, IAN AR GALL *(chadennet)*

AR C'HABITEN

Malloz ru ! N'eo ket gwir, n'ho peuz ket klevet brud ?
Tud zo kuzet ama !

EUN DRAGON

Me na welan netra.

AR C'HABITEN

Genaouek ! Serr da vek ! Me eo a gomz ama !

(An holl a chom sioul)

Mar n'euz den, gwell a ze ! War ma ene daonet
Gwall dud da stourm outô ez eo ar Vretoned.

Seul vui kaver neubeud, seul vui ra ze ma c'hont.

(En eur drei tresek Ian)

Ha te, lapouz, perag sellez ken divergont ?

IAN

Ho tigarez, aotrou !

AR C'HABITEN

Te a zo eur spier

Paëet gant Pontkallek ! Te a zo eur c'hoz laër !

Bremaik e vi krouget aze... gant eur gorden,

Hag ar sparfelled gwez a grigno d'id da benn !

IAN

Me n'oun ket eur spier, kabiten, am c'hredet,

Me a glask ma bara dre ganton ar Faouet.

AR C'HABITEN *(d'ar zoudarded)*

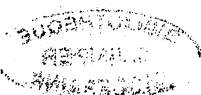
Prientet eur gorden !... Sethu pesort maro

Roan d'ar Vretoned.

(Ian a gouez d'an daoulin)

AR C'HABITEN

E lârez patero

Koz paizant divergont ! Eur gorden, ha buan !

(Eur soudard a zeu gant eur gorden hag hi laka en dro da c'houzouk Ian. Neuze klever trouz braz)

AR C'HABITEN *(spontet)*

Daonet vô ma ene ! Pontkallek, pariomp,

A zo arru duze ? Hallo, potred, redomp ! !

(Redek a reont, o lezel Ian eno)

KEVREN III

PONTKALLEK, KOUEDIK, PAIZANTED, IAN

PONTKALLEK

Eat int kuit ! Ar gwallchanz a zo ouzomp-ni stag.

Mez eun deiz o fakimp ebarz eur c'horn bennag.

(Gveled a ra Ian)

Sell ! Piou eo an den-man, eur gorden deuz e benn ?

Eur Breton, oant o vond da grouga krak ha krenn !

Laëron ha gwaskerien ! Dond da hegas hon bro

Hag ouspenn, d'hon broiz dond da rei ar maro ! !

Mignoned ! Demp buan war o lerc'h ! Poent eo c'hoaz

Ha deuz o zorfejou, tennomp eur venjanz vraz !...

(Mont a reont kuit)

KEVREN IV

IAN AR GALL (*e hunan*)

IAN AR GALL

Daonet vin ket ! Aze oan tost d'ar grougaden !
Me hen tou war ma feiz, ne vin ket tapet ken !
... Pebez den, Pontkallek ! Hennez zo eun doue !
Man med sellet outan e teue nerz d'in-me !
Hennez eo, evid gwir, mestr braz ar Vretoned,
Dindan e vannielou tlechemp boud unanet.

(*Sellet a ra a gostez*)

Daoust ha petra glevan aze, mesk ar balan ?

(*Kemer a ra ar gorden evid en em zifenn*)

KEVREN V

IAN, LENORA (*goloët he fenn gant eur penn-kap*)

IAN

Eur plac'h ! Piou eo houma ? Mechanz eur goz vatez ?

LENORA

Matez, c'houil koz ? Biskoaz n'oun bet. Ia paizantez !

IAN

Ma Doue... N'eo ket te weliz en koat Lanvau ?

LENORA

Ia, me eo Lenora.

(*Dizoloi e ra he fenn*)

IAN

Petra rez dre ar vro ?

LENORA

Petra rez da hunan ?

IAN

Me a glask ma bara !

LENORA

Ha me ive. — Lâr d'in, ar Faouet zo ama ?

IAN

Ama out er c'hanton. Berne zo en kichen.

LENORA (*lirzin*)

Berne !!... Ama, potr koz, ma o chom markiz Gear,
Brudet eo en peb lec'h vel eur gwall vrezeller...

KEVREN VI

An hevelep re ; PONTKALLEK, KOUEDIK, PAIZANTED

PONTKALLEK

Lenora !

(Koueza ra war benn e c'hlin, e zaouarn juntet)

LENORA

Ma mignon !...

PONTKALLEK *(en eur zevel a lavar d'ar baizanted)*

Et da Verne buan

Da gonta hon viktor ha doare an emgan.

(Da Ian)

Ha te ive, potr koz, kerz founnus ac'halen,
Hag eur wech all, diwall eun tam gwelloc'h da benn.

(Teuler a ra eur ialc'h arc'hant d'ezan)

IAN *(d'ezan e-hunan)*

Me chomo da zilaou ama dreg eur wezen...

KEVREN VII

LENORA, PONTKALLEK, KOUEDIK

LENORA

Da bromesou oa faoz ! Et out diganin-me,
O ma brasa mignon !... Ha me a zeu d'id-te !...
Rag me da gar kalz re vid beva a-nez d'id
Gant-se, am iskuzi mar teuan beteg d'id !
Lez ahanon hepken eun eür en da gichen,
Goude, goude hepken, c'halli kemer ma fenn
Am rei da zerjanted da gas deuz ar vro-ma
Ma lakat da vatez, da sklavez, am laza...
Deuz Lanvau d'ar Faouet oun deut, me ma-hunan,
Kignet ma zreidigou gant ar vein hag al lann,
En eur glask ma bara, 'n eur glask an aluzen,
Deuz poaniou na trubuilh forz a-bed na reen !
Me gav d'in, Pontkallek, mije treuzet ar bed
Vid gallout c'hoaz eur wech komz hon daou a gevred.

(Teneroc'h)

'Peuz ket a zonzj, mignon, pa oamp mesk ar boujou
Deuz pegemend a draou kontchomp barz ar
[c'hoajou...

An nenv hag an douar hag an traou hag an dud
Dirag hon c'harante ken pur a chome mud
Vel pa dije bet c'hoant ive da unani
Levenez o c'halon gant joaiou hon hini.

(Pontkallek a lak e zorn war e dal)

Pontkallek ! Pontkallek ! Piou en deuz da droet ?
Piou eo an den digar 'neuz hon zispartiet ?

(Er c'heid-se Kouedik a valee war an teatr, a chom en e zao)

Me zo paour hag izel, te zo braz da ligne
Mez ma c'halon a losk gant tan da garante,
Me da gar ! Me garche diskouez d'id ma c'halon.

PONTKALLEK *(en eur gemer he daouarn)*

Ma mestrez paour !... Siwaz !... Oh ! ro d'in da
[bardon ?

Te zo koant ! Te zo mad ! Ha me zo eun dra fall...
P'am beuz da zilezet ez oun bet ter gwech dall !

Ia ! Ma Lenora geaz, me 'meuz sonj deuz an de
E kozechomp duze an eil gant egile,
Hag e prometén d'id...

KOUEDIK *(en e bart e-hunan)*

Oh ! Pebez sorserez
Kollet vo Pontkallek gant ijin an diaoulez !

(Uhel ha difoun)

Pontkallek, permet d'in rei d'id eur c'huzul mad :
Ma kerez, ar wech-ma digor da zaoulagad.
Me lâd d'id krak ha krenn, mar rez ar sotni-ze
E pellao ouzid ha da vroiz ha me.

Mar rez ar sotni-ze, piou a zalvo Arvor ?
Hon fizianz zo ennout ! Gollez ket da enor.

PONTKALLEK *(pleget e benn)*

O ma Salver Jezus ! Me ho ped d'am zikour.
Mar na viret ouzin, ez in da heul an dour...
Santez Barba, lâd d'in petra dlean d'ober
Ha me lako eul lamp arc'hant war da aoter.

LENORA

Ma mestr, ma mignon paour, te zilaou an dud all
Ha ma mouez evidout a zo mouez eur plac'h fall !
O ma c'hallfen diskouez ma ene d'id a-bez !

(Kregi a ra da ouela)

PONTKALLEK *(hi c'hemer etre e zivrec'h)*

Lenora, Lenora ! Poan a ra d'in gweled
An daërou o c'hleba da chodou dislivet !
Paour keaz merc'hik vihan... Me ive da garan !
Me garche, me garche... boud ar c'houër disterran
Ha lezel gant eun all ma c'hurunen markiz
Vid gallout beza d'id !...

(En eur drei tresek Kouedik)

O Kouedik, me zo skuiz !

(Golo ra e fas gant e zaouarn)

LENORA

Perag me ive 'ta n'oun ket ganet prinsez ?
Ken kaled e vo d'in mond e-kuit da jamez !

PONTKALLEK

Lenora !

KOUEDIK (*garo*)

Pontkallek, ar merc'hed zoug maleur
'Tre da Vro ha houma, dibab eo deut an eur.

PONTKALLEK (*sounn e benn*)

Dibab ?...

(*Sonjal a ra*)

Great eo an taol ! An dro-ma c'hoaz
[ouspenn
Ma c'harantez vid Breiz a drec'ho war ma fenn.

(*Da Lenora*)

Lenora, fin a zo. Red eo ankounac'hat.
Kenavo.

(*Pellat a ra*)

Ha Doue, hon mestr, d'az miro mad.

(*Mond a ra kuit buan gant Kouedik*)

KEVREN VIII

LENORA (*mantret*)

Ma Doue binniget !

(*Gouela ra*)

Eun hunvre eo heman.

(*Sellet a ra tro war zro*)

Ma Salver ! Ma Jezus ! Pelec'h oun deut aman ?
Ma c'halon zo goret, ma alan a zo ber,
'C'han da vervel, allaz, abarz nebeud amzer.
Klevet 'peuz anezan ? Ar muntrer ken digar !
Chasseet ez oun bet hep keunz hag hep glac'har.
Penaos a rin brema, ma-hunan war ar bed ?
— Distroi d'ar gear, kemer adarre hent Gwened ?
Ia, ankouaomp peb tra. —

(*Goude zonjal, e kri gant fulor*)

Oh ! nan ! Me 'n em venjo !
Re douillet eo ma c'hreiz gant eun drenen garo.

(*Nec'het*)

Pelec'h mond ? Pelec'h troi ? Penaos ober breman ?

(*Goude eur pennadik*)

Dond a ra d'in eur zonj. Unan mad an dro-man.
Me zo mestrez warnê. Me anvez o doare.
Me meuz klevet anê 'trougomz deuz ar roue,

Deuz ar rejant, deuz Franz, deuz an intandanted,
Pontkallek, ha Kouedik, ha Montlouis, ha Tal-
Me en em venjo sur ! Da Roazon me ielo [houet....
Vid gweled ar gouarnour. D'ezan me lavaro
Kement tra o deuz great, kement tra a reont !
Goude c'hallfont dond holl d'am laza... ma kredont !

(Mond a ra kuit)

KEVREN IX

IAN AR GALL a zispak deuz e guziaden)

Han ? Han ? Ma flac'hik paour ! Te a rei jabadao ?
Te a iei da Roazon da ober da blac'h vrao ?
Da drahissa an dud ? Mez daonet ne vin ket
War da lerc'h me welo penaoz e vo ar bed...

(Ar ridoch a ziskenn)

DIVEZ AN EIL ARVEST

TRIED ARVEST

An teatr a ziskouezo eur zâl deuz kastell Berne ; Pont-
kallek a vije aliez o chom eno. An dra-ma a dremenn
er bloavez 1719.

KEVREN I

PONTKALLEK, KOUEDIK

PONTKALLEK

(azcet ouz cun daol, a lenn paperou. Kouedik a vale
dre ar zâl)

Ar c'heleier zeu d'emp deuz Pariz a zo du !
Montesquiou 'neuz barnet Rochefort d'an harlu,
Lambilli a zo bet kaset er meaz ar vro,
Ha diou rujumant all tigaser war hon zro.
Vid gwir, Parlamant Breiz a zo droug braz ennan
Deuz Fulup Orleanz ; mez an dizurz brasan
Zo dre-holl. An taillou a ve fall dastumet
Hag ar Stadou o-hun zo enno trubarded.
Fall fall e iei ar bed mar n'hon deuz ket sikour,
... — Mez deuz lein an tour meur, ne wel sort ar
[gedour —
Prijant, mechanz, zo bet lazet pe brizoniet,
Ha biken d'hon harpa ne zeuio Spagnoled.

KOUEDIK

Mar na deu ket Doue ha Sent koz Breiz-Izel
Da harpa ahanomp, vo reñz ne vo ket pell.
Mez — esperomp bepred. Petra c'hellont ober ?
Maner Berne zo krenv ! Peb mevel ha peb kouer
'Neuz eur fuzull breman, hag hon mignoned vad
'Deuz hirio en o zro ouspenn dek mil Breizad.

PONTKALLEK

Gwir eo, Kouedik, ha den, na pa ve ar roue,
Na lako, hep mervel, e dreid war bro Gerne.
Petra deu an dud-ze da ober en hon touez ?
Pell awalc'h zo, kredabl, omp laket da dud gwez
Omp mac'het ha gwasket, sunet d'emp hon arc'hant
Krouget ar Vretoned, en plasou kant ha kant !
Perag hon beuz kollet gwad ar C'heltiaded koz ?
N'euz ken a duchentil en hon mesk, ma malloz !
E maint holl en Pariz, pe c'hoaz en Versailles,
Oc'h ober allazik d'ar Rejant ha d'e Lez.
Dilezet eo ganto ar gwiskamanchou koz,
Kalz anê, war ma feiz, dleche lakat eur vroz !
Kalz a dud a renk braz na ouzont med gallek !
Allaz, benn daou c'hant vlâ, piou gomzo brezonek ?

KOUEDIK

Bah bah ! Ar brezonek bado keid hagar mor ! [Arvor.
'Benn daou c'hant vlâ vo c'hoaz komzet dre an

PONTKALLEK

Evurus int Kouedik, ar re o deuz ar feiz,
Mez daoust petra lâran, me ive gred en Breiz,
Me gred na gouezo ket. Nan, n'eo ket posubl ze,
... Da vihana, Kouedik, keid m'am bo eur c'hleze !

MOUEZ AR GEDOUR (*er meaz*)

Eun den a zo arru ama gant an hent braz,
Eur sac'h zo war e gein hag en e zorn, eur vaz,
Daoubleget ha krommet ez eo e izili.

PONTKALLEK

Prijant eo !

KOUEDIK

Gortozomp.

(*Sellet a ra*)

Ia ! Hen eo, me bari.

KEVREN II

PONTKALLEK, KOUEDIK, PRIJANT

*(Prijant, skuiz ha poultrennet, a zeu ebarz. Pontkallek
ha Kouedik a bok d'e-an)*

PONTKALLEK

Arru oaz, Prijant keaz !

PRIJANT

Arru oan, otrone !

(En eur c'hoarzin)

Biskoaz mije kredet oa ken hir an hent-ze,
Spagn, n'euz ket a vorc'hed, zo er penn all d'ar bed.

(Dizamma a ra e zac'h)

PONTKALLEK

Sec'hed he peuz ha naon ?

(Hop al a ra e toull an nor :)

Prientet jistr ha boued !

(Da Brijant)

Aze war eur gador, ha displeg d'emp da dro.

PRIJANT

Ma zro, otronez keaz, zo leun avanturiou :
Ra vo meulet Doue hag ive sant Kadou

Ma faëron, rag 'nez d'ê e oan brema beuzet
Laket en eur prizon, mac'hagnet pe lazet.
P'arruiz en Gwened e kaviz er porz-mor
Eur vag pintet en gwen, oa eno war e heor,
Stereden oa skrivet war an tu dren d'ezi
Hag eur martolod koz oa 'n e zao warnezi.
Lambilli, emon-me da vestr ar vagik gwen,
Ha me 'barz, ma lizer gwriet 'barz em chupen.
An amzer a oa c'houek, hag eun ezen dener
A c'houeze deuz gwalorn. An nenvou a oa skler
Ha war bont al lestrik, ar martolod ha me
Gontemp deuz ar brezel a vije prest duze...
Mez d'ar bemped devez an oabl a goumoulaz
An avel a frêaz hag ar glao a gouezaz,
Ha me, vel ne oan bet gwech a-bed war ar mor
E peden em c'halon holl sent koz an Arvor.
Konogan, mestr ar vag, chome sioul kouls-
[koude

Hag a sturie al lestr kreiz luc'hed an arne.
'Benn ar seizved devez, an nenv, digoumoulet,
A oa deut skleroc'h c'hoaz ha kaëroc'h da weled ;
'Benn an degved devez e oamp en Santander
Eun tammik kear lirin, war ribl ar mor seder.
Penaoz ober neuze ? N'anvezen hent a-bed !
Dre-chanz kaviz eno eur marc'hadour loned
A iê evel don da Vadrid. Assamblez
E rachomp ar veach, rag ar marc'hadour keaz

Ouie eun tam latin, ha me eun tammik all.
(Awechou ez eo mad gouzout langach Tud-
[Gall])

Great ganemp ugent leo (an noz a oa erru)
E welchomp dirazomp eur c'hoat ledan ha du.
Me oa ali da chom war ar plas da gousket,
Gortoz an deiz warlerc'h... Mez hen n'asante ket.
A-boan ma oamp er c'hoat, klevchomp eur iou-
[c'haden,

Hag e oa warhanomp daouzek pe drizek den
Fuzulliou 'n o daouarn, sabrinier ouz o glin ;
War ma feiz ! Gant ar spont e koueschomp d'an
[daoulin,

Taoliou treid, taoliou dorn e reseviz a-vern,
Me zonje oan maro pe gouezet en ifern.
Da veure, pa grediz sevel ma fenn d'an nec'h
Ma mignon oa troc'het dioutan e zivrec'h
Ha toullet e vruched gant laonen eur c'hleze ;
War an douar, e ialc'h goullo a c'hourveze.
Me ne oan ket lazet... mez blonset oan drehol
Ha ma zammik arc'hant, siwaz, a oa war goll.
Eur c'har a dremene, am c'hemeraz akuit
Ha daou zeiz goudeze, welen touriou Madrid.
Klask a riz ar palez Escorial hanvet
Evid rei d'ar roue ma c'hevridi kuzet.
Goude gortoz eun tam, e kaviz digemer.
Pa lennaz ar roue hed da hed al lizer

He dal a zeuas du hag he zellou tenval :
« Danjirus eo, 'mezan, klask affer ouz Bro-C'hall. »
... Euz a dreg eur ridoch, eun den a zispakaz
E zaoulagad oa lem vel daoulagad eur c'haz,
Gantan oa eur saë du brodet gant seizennou
Ouz e vruched e oa a-z-ibil chadenou.
Ouz ar roue sellaz, ha ouzin goudeze,
Mez hep faouta eur ger. Hag ar roue neuze
A c'houllaz : « Cellamar, petra eo da ali ?
Pemp mil den a c'houlenn diganin Lambilli. »
Cellamar respontaz : « Me dou krenv hag uhel
Pemp mil den n'int ket re da zikour Breiz-Izel. »
« Vel ma lârez aze, Cellamar, e vo gret,
Araog eur miz ama, listri vo harnezet
Ha pemp mil den a iei da zikour Breiz-Izel.
Doue da lakeo ganemp chanz ar brezel. »
Ar roue roaz d'in eur ialc'h, ha me, seder,
A brenaz eur marc'h mad da zond da Santander.
Eno edo chomet Konogan d'am gortoz.
Ha sethu, otronez, me distro, ha dispoz.

PONTKALLEK

Meulet ra vo Doue en deuz da skoazellet
Hag hon laket da gaout sikour ar Spagnoled.
'Benn brema al listri a zo eat war ar mor
E maint war an hent mad da zond beteg Arvor.

Pemp mil den warnezo, ha dek mil prest amia !
Rejant ha Dragoned, ni ho kortoñ brema !

MOUEZ AR GEDOUR

Eun den a zo ama hag a c'houlén digor !

PONTKALLEK

Gedour, hastet buan digerri d'an an nor !

KEVREN III

An hevelep re : IAN AR GALL

PONTKALLEK

Sell ta ! Te adarre ! War ma feiz, te, ma den,
A zo bet n'euz ket pell tost mad d'ar grougaden.

IAN

Ho tigarez, ma mestr. D'eoc'h-hu ha da heman

(diskouez a ra Kouedik)

Eo ma tlean beza hirio war ar bed-man.
Mez, mar ma aotreet, me gonto d'eoc'h traou all.
'Boue an avantur-ze eo bet pell Ian Ar Gall !

PONTKALLEK

Pelec'h out bet 'ta, Ian ?

IAN

En Roazon ez oun bet
Hag eno, otronez, traou nevez 'meuz disket.

(krenn)

Peuz ket sonj deuz ar plac'h zo hanvet Lenora ?

PONTKALLEK *(ken krenn all)*

Petra c'hoarvez ganid ?

IAN *(hep ober van)*

Ar vleizez ar c'hrisa
Vije ket treac'h d'ez ! Komprenet, otronez !
Lenora a zo bet en Roazon a-nevez,
Ha diskleriet he deuz da C'houarnour hon Bro
Hoc'h emzao, hag an traou a brienter tro dro...
Me am beuz hi heuliet evel eur c'hi feal !
Trahisset oc'h ganti d'an dud deut a Vro-C'hall...

KOUEDIK

Mil malloz ! Hag eo gwir ?

IAN

Ken gwir ma 'z oun ama
Prest d'ho tifenn, beteg ma c'hlemvan diveza !

PRIJANT

Ar c'hagn ! Perag eta n'allan ket hi...

PONTKALLEK

Ro peuc'h.

KOUEDIK

Daoust hag hi 'deuz lâret hon hanoiou, ar veuc'h ?

IAN

Ia.

PONTKALLEK

Neuze, ma mignoned, 'beuz med eun dra d'ober
Brezellekaat dustu, hep gortoz hon faker.

KOUEDIK

Bodomp em berr da noz hon zud en Koat Berne,
Ha gwaz d'ar re zeuio dirag beg hon c'hleze.

Mouez ar gedour

Daou zen a zo ama hag a c'houlén digor...

PONTKALLEK

Gedour, mar 'd int tud vad, digoret d'ê an nor.

KEYREN IV

An hevelep re ; TALHOUEU, MONTLOUIS

TALHOUEU HA MONTLOUIS

Demad, tud an ti-ma.

PONTKALLEK (*a stard o daouarn*)

Doue da vo ganeoc'h,
Talhuet, ha te Montlouis. Pe vrezel zo, pe beoc'h ?

TALHOUEU

Ar brezel a zo deut. Ar vro a zo savet.
Pemp pe c'hôuec'h rujumant warhanomp zo stlapet,
Hag eur c'helou tristoc'h e tigasomp, siwaz,
Listri Spagn a zo eat da c'hoeled ar mor braz,
Bet ez int kollet holl, ia, holl, nemed unan,
A zo deut da Wened da gas ar c'helou-man.

PONTKALLEK (*trist*)

Dorn Doue zo pounner evid ar Vretoned !

MONTLOUIS

Red eo stourn.

PONTKALLEK

. Red e vo. Galvomp ar baizanted.

Mouez ar gedour

Ar vro zo goloet gant potred a bep stad,
Fuzulliou zo ganto, filc'hier hag armou mad,
An êr o deuz da zond d'ho klask beteg ama.

PONTKALLEK

Ar re-ze zo kouerien, hon mignoned gwella.
(Klevet a reer iouc'hadennou)

PONTKALLEK

Talhouet, Montlouis, Ar Gall, ha te ive, Prijant
Demp gant ar baizanted trezek an Oriant
Da gemer ar gear-ze, zo eun toull Gallaoued.
Eur wech tapet hounez vefomp mestr war Wened.

(Klevet a reer kana Bro goz ma zadou er-meaz)

PONTKALLEK

Silaouet ! Hounez eo galvaden ar Breton !
Heuillet ahanon holl, nep zo gwaz a galon.

(Sailla a reont er-meaz)

(Ar ridoch a ziskenn)

DIVEZ AN DRIED ARVEST

PEVARE ARVEST

(An teatr a dleo diskouez leur-gear eur bourg vihan)

KEVREN I

PONTKALLEK *(e-hunan, eul lian en dro d'e dal)*

O Doue, pelec'h oun ? Ha piou am resevo ?
Devet eo ma c'hastell gant dragoned garo
Eur vagad soudarded warnomp a zo kouezet
Hag e-pad eun devez, tuchentil, paizanted
Hon beuz stourmet gant nerz... Mez soudarded
[Bro-C'hall

'Deuz lazet eur bern tud, goullet ar re-all,
Ha brema e redomp dre beb lec'h, hep eun ti...
Prijant a zo lazet !! Ha Talhouet ha Montlouis
A zo bet prizoniet !... Kouedik iaouank, ma breur,
N'ouzon doare a-bed anezan ! O gwalleur !
Paour keaz Breiz ! Da vibien a zo vel loened gwez
O redek ar meaziou... Trubarded zo 'n o zouez !
An arme kalonek am boa bet dastumet
A zo bet kollet dec'h, rannet, dispartiet ;
Ar reuz, ar revelzi a c'holo hon bro vad
Ar Gall en deuz laket eun hual d'ar Breizad !

Pelec'h ema brema hon mignoned gwella ?...
Dilezet omp ganto d'ar mare diveza !
Lenora, Lenora, pebez taol e peuz gret
O werza d'an estren gouenn-tud ar Vretoned !
Me, peb dor zo zerret dre lec'h ma tremenan
Hag an dragoned kriz a vo prestik aman...

KEVREN II

PONTKALLEK, KOUEDIK

KOUEDIK (*a arru en eur red*)

Pontkallek, ma mignon !

PONTKALLEK

Kouedik !! Me a grede
E oaz chomet em mesk ar re varo, duze,
Doue da vo meulet pa 'z out ive salvet.

KOUEDIK

Kemeret 'meuz an tec'h dirag an dragoned,
Ha kropet dreg eur c'hleuz oun chomet pell amzer ;
N'o deuz gwelet netra. Mez brema hon c'hlasker.

PONTKALLEK

Glazet out, ma mignon ?

KOUEDIK

Ma brec'h a zo kignet
An dra-ze n'eo netra. Mez te zo gouliet ?

PONTKALLEK

Eun dragon neuz troc'het ma zal gant e gleze,
Mez penn eur breton mad ne faout ket evelse.

KOUEDIK

Klaskomp eun ti bennag da guza er bourg-man.

PONTKALLEK

Sell, aman zo eun nor. Demp da c'houlén aman.

(*Skei a reont war an nor*)

KEVREN III

An hevelep re ; EUR PERSON KOZ

AR PERSON

Piou zo aze ?

PONTKALLEK

Daou zen ! Daou varc'hek euz a Vreiz,
Pontkallek ha Kouedik.

AR PERSON (*a zeu er meaz euz e di*)

Ma Salver ha ma Feiz !
Pontkallek ha Kouedik !... Ia, me hoc'h anvez mad
N'euz ket war zouar Breiz daou zen ken hegarad.
Penaos oc'h-hu ama ?

PONTKALLEK

Penaos, otrou person ?
War hon lerc'h zo leusket ouspenn pemp kant
Paizanted ar Faouet a zo bet distrujet, dragon !
Kannet omp bet hirio en koajou Treveret.
Gwerzet gant trubarded, harluet deuz hon bro,
N'hon beuz ken med eun dra da c'hortoz : ar maro.

AR PERSON

Ma mignoned karet, na gomzet ket 'velse,
Mestr da vuhez an den n'euz hini med Doue,

Ha Doue, mar neuz c'hoant, a zeuio d'ho sikour
Ha da ziskar an dud a zo d'omp enebour.

KOUEDIK

Doue, otrou person en deuz hon dilezet...
Ha gwaska ra e zorn war gouenn ar Vretoned.

AR PERSON

Eun deiz pe zeiz, pôtred, Doue 'nevo e dro !
Gwâz neuze da gemend zeui da hegas hon bro !
Me ive, eveldoc'h, a garan Breiz-Izel,
Ha mar n'allan ket mond ma hunan d'ar brezel
E pedan peb mintin, e-pad ma oferen,
Vid ma vô tennet Breiz deuz daouarn an estren.
...Brema, ma mignoned, c'houi chomo 'barz ma zi ;
(D'ho klask beteg ama me gred ne deui hini),
Ha goude, pa vô eat e-kuit ar soudarded,
C'houi c'halvo adarre gouenn-tud ar Vretoned.

KEVREN IV

An hevelep re ; IAN AR GALL

IAN AR GALL (*skuiz o redek, hag eur forc'h gantan*)

Otronez !... Soudarded a zo arru er gear...
Maint ahont... o furchal ar c'hambchou,... an tier,

'Maint o klask ar Vreiziz...

PONTKALLEK (*sioul*)

Lez anezo da zond
Mar 'n em gavont ama ni roio d'ê o c'hont.

KEVREN V

An hevelep re ; DRAGONED

AN DRAGONED (*a gan en eur erruout war eun ton nevez*)

Ni eo an dragoned,
Taga reomp ar Vretoned,
Ni eo an dragoned !

PONTKALLEK, KOUEDIK, IAN (*war ar memez ton*)

Ni eo ar Vretoned,
Tud divergont, krenet, krenet !
Ni eo ar Vretoned !

PONTKALLEK (*a zic'houin, hag a gan*) (1)

Me zo Breton a ouenn divlam
Hag arogoc'h aoun n'am meuz tam.
Kouedik, Kouedik, ma mignon mad,
Diskouezomp galloud ar Breizad !

(1) War don : « *Seiz Gwengamp* »

KABITEN AN DRAGONED (*a gan*) (1)

Ni 'beuz gret an dro d'an douar
Ha neblec'h na gavchomp hon far !
Pa zic'houinomp hon c'hlezeier
E tec'h raktal peb brezeller !

AN DRAGONED

Ni eo an dragoned,
Taga reomp ar Vretoned,
Ni eo an dragoned !

KOUEDIK (*a gan*)

Taga 'hanomp na refot ket
Kaër ho peuz beza dragoned !
Koz dragoned ! Forz a ran-me
Demeuz mevelien ar roue !

AR VRETONED

Ni eo ar Vretoned,
Tud divergont, krenet, krenet !
Ni eo ar Vretoned !

KABITEN AN DRAGONED

Tud dibouell, pennou divergont
Bremaik e varvfot gant ar spont !

(1) War don : « *Le Régiment de Sambre-et-Meuse* »

Pa vefot chadennet ganomp
Tresek kear Naoned ho kasfomp.

PONTKALLEK

Kaset ahanomp da Naoned,
Da Bariz ive, ma keret,
Mez 'benn ma vin eat deuz an ti
Glac'har en devo meur hini.

KOUEDIK

Ar gwad er plas-ma a ruillo !
Pontkallek, marvomp vid hon bro.
Gwell eo mervel 'barz an emgann
Vid beva dindan eun tirann.

(Ar c'hlezeier zo dic'houinet : prest a ver da gregi)

AR PERSON *(a gomz neuze)*

Ma bugale karet, m'ho ped, na skoet ket
Na skuillet ket ar gwad, eur beleg eo ho ped,
Pardonet d'ar bourreo, vel ma reaz Jezus
Pa varvaz war ar groaz vid eur bed gwallc'hus.

PONTKALLEK *(pa glev hano Jezus, a daol e gleze
hag a lavar d'an dragoned) :*

Chadennet d'in ma c'horf ! Chadennet anezan !...

KOUEDIK

Me a rei evelvoud, ma mignon ar gwellan.

(Chadenna a rer anezo)

IAN AR GALL *(a daol e forc'h)*

Pebez forc'h vad !... Sethu ma daouarn d'eoc'h ive !
Na zilezin biken ahanoc'h, otrone.

(Chadenna a rer Ian)

AR PERSON

Ha me ?... Dragoned kriz, bourrevien ar vro-man,
Lazet ahanon 'ta !

KABITEN AN DRAGONED *(en eur c'hoerzin goap)*

Na refomp ket breman.
Re goz out, ha re dreut. Kerz duze d'an iliz
Da zibunn pedennou hed da hed an ofiz.

AN DRAGONED *(a gan en eur gas ar Vretoned ganto) :*

Ni eo an dragoned,
Taga reomp ar Vretoned,
Ni eo an dragoned !

(Mond a reont kuit)

KEVREN VI

AR PERSON *(e-hunan, a ouel)*

Ma Doue !... Gwall bounner eo ho torn war hon bro,
Kouedik a lâre gwir !... Spontusa da varo

E vo roet gantê da zaou Vreton ken mad !
Vid o bro hag o feiz e tivero o gwad !...
Da Naoned ? Kas anê da Naoned ? Vid petra ?
Piou a zo en Naoned a c'hallfe o barna ?
N'euz med eul Lez en Breiz laket da ober ze
Ha Parlamant Roazon, me gred, eo al Lez-ze !
O displealded kriz ! An nerz eo a zo trec'h.
Pegoulz e savo c'hoaz ar Vretoned o brec'h ?
... Miret am meuz outê da zifenn o buhez...
Mez — petra oant o zri eneb da dud ken gwez ?
... Marteze al lez-varn a rei d'ê ar frankiz,
Marteze e teufont adarre war o c'hiz !...
O Jezus Maria ! Teurvezet ma c'hlevet
Gret ma vezint duze

(Diskouez a ra ar baradoz)

da vihana salvet !...

(Ar person a ia en e di)

(Ar ridoch a ziskenn)

DIVEZ AR PEVARE ARVEST

PEMPED ARVEST

*(An teatr a ziskouezo diabarz eur prizon, en Naoned, ar
25 a viz Meurz 1720.)*

KEVREN I

AR JOLIER, LENORA *(gwisket en pôtr iaouank)*

AR JOLIER

Ahanta ! Te 'peuz c'hoant neuze da gaout ma flas
E-pad eun deiz hepken ? Trawalc'h e ve, da gas
Ahanon d'ar maro, mar vije gouveet...

LENORA

Lavaret am meuz d'id ma friz just : Daou c'hant
Na rin ket eun diner ouspenn, diner a-bed ! [skoed.

AR JOLIER

Daou c'hant skoed... Hag ar riskl ? Chasseet e vin
Mar ven tapet gant-se. Ha marteze ma fenn [krenn
Vo distaget ive diwar ma diskoaz paour !

LENORA

N'out ket den a rêzon ! Sell pegemend a aour
A ra 'ta daou c'hant skoed ! Sonj en da vugale
A ri zur o eurvad er bed, gant an aour-ze.

(Diskouez a ra eur ialc'had)

AR JOLIER

Te zo eun toueller, potr iaouank, a gredan.
Red e vo d'in senti ouzid, war ma welan.
Engal eo ! Hep risklou na c'honeer netra !
Hallo ! Gret ar marc'had. Ro da arc'hant ama.

LENORA

Ha ro d'in da zillad, da alc'houeziou ive.

(Gwiska ra dillad ar jolier)

Lez ahanon brema, ha kerz da guz duze.

KEVREN II

LENORA *(e-hunan)*

Hirio 'ta e welin adarre Pontkallek ! !
Paour keaz markiz iaouank ! Pebez den kalonek !
Ha dre ma faot d'in-me ez eo bet diguzet
Ha digaset ama da vervel en Naoned !

O pebez plac'h digar ez oun bêt an deiz-ze,
P'am beuz gwerzet ma bro da venjanz an re-ze !
Mar na mije bet c'hoaz gwerzet nemed ma bro,...
Mez roet 'meuz ouspenn ma c'hoantuz d'ar maro.
Spontusa tra eo ze ! Red e vo d'in eta
Essât ho savetât buan deuz an toull-ma.

Eur vouez (en diaveaz)

Jôlier, kousket out ta ? Digor d'in ar perzier
Ma taolin barz da doull aze, pemp prizonier.

*(Lenora a zigor an nor, hag-e teu er prizon Pont-
kallek, Kouedik, Talhouet, Montlouis hag Ar
Gall, chadennet. Ar soudard 'neuz digaset anezo
a ia e-kuit dioustu.)*

KEVREN III

LENORA *(er fonz)* PONTKALLEK, KOUEDIK, TALHOUEK,
MONTLOUIS, IAN AR GALL

PONTKALLEK

Ar wech-ma, mignoned, ez omp paket da vad
Birviken alema na dec'ho eur breizad.
Sellet an noriou teo hag ar muriou uhel
Zo laket etrezomp hag hon bro Breiz-Izel ! !

TALHOUE

Doue hepken 'c'hallfe hon tenna ac'halen.

LENORA

*(a zeu en eun taol krenn war du-araog an teatr, kenver
gant Pontkallek, hag a lavar):*

Doue,... ha Lenora !!

(Tenna ra he zok braz hag he chupen)

PONTKALLEK

Malloz ! Petra welan ?

Ha te bepred ! Dirag ma fas out deut aman ?
Lez ahanomp eta da vervel gant sioulder
Hep dond da ober fent war da bemp prizonier.

KOUEDIK

Peseurt eal fall houma !

PONTKALLEK

O planeden c'haro !

Gweled c'hoaz an hini zo abek d'hon maro.

LENORA (*dous*)

Pontkallek, ha Kouedik, ha c'houi, kemend ez oc'h
Lenora c'hall brema kalz a draou evidoc'h.
Me meuz ho trahisset, ia, me meuz ho kwerzet,
Birviken gant Doue na vezin pardonet...
Daoust da ze, keûz am meuz deuz ma zorfed skrijus,
Deut oun da zavetât pemp breizad gwalleürus...

PONTKALLEK

Kerz e-kuit, Satanas ! Da gomziou a zo fall
Ha da galon zo du vel da oberiou all.
Eun eal zo war da zrem, eun diaoul en da galon,
Biken, nan, birviken, ne roin d'id pardon !

KOUEDIK

Ha na pa bardonfemp da dorfed d'id hirio
Birviken n'az pefe pardon digant hon bro. [Izel.
Gwall blac'h ! Dre da deod fall 'peuz gwerzet Breiz-
Gwerzet da vam, da dud ha douar da gavel !

LENORA

Pardon e c'houlennan !

TALHOUE, MONTLOUIS

Biken ! Marvomp kentoc'h !

LENORA

Ma Doue ! Tud digar !

(Trei a ra adarre tresek Pontkallek)

Pontkallek, pardon d'in !

PONTKALLEK

N'out ket dign a bardon.

LENORA

Neuze, mervel a rin !!

Koulskoude... Me zo deut vid ho silvidigez !
Gallout ran digerri peb dor gant ma alc'houez,
Ha goude, pa vefoc'h eat deuz ar prizon du
E c'hallfot adarre prezegi a bep tu.
N'êuz netra gollet c'hoaz, kemeret 'ta fizianz,
Hastet, hastet buan, rag tost eo ar setanz !...

IAN AR GALL

Ia, demp holl ac'halen !

PONTKALLEK

Kouedik, petra ober ?

(Trouz er meaz)

Eur vouez

Digoret an nor-ma d'ar Varnerien, jôlier !

LENORA *(mantret)*

Jezus ! Ar Varnerien ! Kollet int ar wech-ma.

(Digerri a ra an nor)

PONTKALLEK

An dro-ma emomp tost d'an termen diveza.

KEVREN IV

An hevelep re ; DAOU VARNER ; EUR SOUDARD

AR BARNER BRAZ *(eur paper en e zorn)*

C'houi, kemend oc'h ama, prientet hoc'h ene
Da vervel mad varc'hoaz, war dro ar goulou-de.

(Gervel a ra)

Pontkallek ?

PONTKALLEK

Ama 'ma.

AR BARNER *(krenn)*

C'houi stourm ouz ar Rejant,
Ha gret ho peuz brezel d'ar gwir gouarnamant,

Bet ho peuz galvet Spagn. — Gant lez-varn an
C'houi a zo bet barnet da veza dibennet. [Naonet

PONTKALLEK

Piou ama, en Naoned, a c'hall barn' eur markiz ?
Breujou zo en Roazon, me gred, hervez ar c'hiz.

AR BARNER

An urz-ma a zo gret gant Fulup Orleanz.

(Gervel a ra)

Kouedik ?

KOUEDIK

A zo ama.

AR BARNER

Vid ar memez sujed
Oc'h bet barnet ive da veza dibennet.

KOUEDIK

Dislealded eo ze. N'euz ket bet a brosez
Ha kondaonet ez omp vel chas gant eul lakez.

AR BARNER

Talhouet ?

TALHOUE

A zo ama.

AR BARNER

Vid ar memez sujed
Oc'h bet barnet ive da veza dibennet.
Montlouis ?

MONTLOUIS

A zo ama.

AR BARNER

Prientet hoc'h ene
Da vervel mad varc'hoaz, war dro ar goulou-de.
Ian Ar Gall ?

IAN AR GALL

Ama 'ma, koz pentôn didalet !

AR BARNER

Ian Ar Gall zo barnet da veza bazatet
War dachen vraz ar gear. Kant taol a oa merket,
Kant all brema ouspenn, vid gerioù direspét.

IAN AR GALL

Troc'het ouzin ma chouk, evel d'ar re-ma all,
Ne ran forz diouzoc'h, na deuz Rejant Bro-C'hall.

(Ar zoudard a gemer Ian hag a stleñ anezan er-maez)

LENORA *(a zeu neuze dirag ar varnerien)*

Barnerien digalon ! N'oun med eur plac'h, vid gwir,
Mez me ouio d'am zro eva li ar c'halir.
Me am meuz trahisset ar brizonierien-ma
Ha d'o zalva oun deut ive beteg ama !
Deun oun barz ar prizon, touellet ar jolier
Ha kemeret e lec'h vid ober e vicher
Ha tenna diganeoc'h, tud fall ha disleal,
Tud all ha n'o deuz gret nemed kasât Bro-C'hall.

AR BARNER *(kounnaret)*

Kiez ! Te n'out ket dign da veza dibennet,
Bremaik, vel egile, te a vo bazatet.

(Lenora a ro eur skouarnad d'ar barner)

AR BARNER

O tra spontus ! Eur plac'h dond da skei eur barner !
Krouget e vi varc'hoaz uhel ebarz an êr !...

(Ar varnerien a ia e-kuit)

KEVREN V

An hevelep re (nemed Ian hag ar varnerien)

LENORA *(a gouez d'an daoulin dirag Pontkallek)*

Ahanta, Pontkallek, dign oun diouzit breman ?

PONTKALLEK *(a zao anezi)*

Deuz 'ta war ma c'halon, plac'h iaouank a garan.
Braz ez eo bet da faot, ha da geûz ken braz all
Da varo a walc'ho da dorfed disleal !
Hag unanet hon daou en eur bed divarvel
Ni a vo eürusoc'h evid en Breiz-Izel.

LENORA

N'eo ket awalc'h d'in c'hoaz kavout pardon unan,
Ho pardon d'eoc'h-hu holl brema e c'houlennan.
Bravoc'h vo d'in mervel, dinec'h ma c'halonik,
Ma varvan pardonet,... ha karet eun tammik...

KOUEDIK, TALHOUEK, MONTLOUIS

Pardonet out, plac'h paour, pardonet out ganomp !
Varc'hoaz da c'houlou-de asamblez e varvfomp....

PONTKALLEK

Diskenn a ra an noz bete deñ ar prizon,
An noz ive ziskenn dre dam war hon c'halon.
N'hon beuz mui, mignoned, med eun nozvez buhez,
Varc'hoaz ar bourrevien a rei o micher gwez.
Kemeromp nerz-kalon, evel pemp gwir Vreizad !
Doue, er baradoz, a rei d'emp plasou mad.
... Ha brema, vid gallout gortoz an eur c'haro
E kanfomp, ma keret, *Kanaouen Ar Maro*.

.

KANAOUEN AR MARO

(*War eun tòn klemmus*)

PONTKALLEK

Henvel ouz lapoused paket gant ar sparfel
A-boan ma oant deuet d'esât o diouaskell
Evelse, mignoned, emomp ama hirio,
Hag 'uz d'hon fenn ema o nijal an Anko.

KOUEDIK

An dour a zo kollet buan 'barz ar mor braz,
Ar vagik na lez merk nemed eur rouden c'hlaç,
Ni ive dremeno gwalleürus war ar bed
Ha n'hon do ket zoken eur bez 'barz eur vered.

TALHOUE

Jaouank ha kalonek, dispont 'barz ar brezel
Ni oa laket d'ober vad d'hon bro Breiz-Izel
Mez tud kriz ha digar, hag hon enebourien
O deuz bet gret, siwaz, lezen d'ar varnerien.

MONTLOUIS

Ar maro a zo kaër pa varver en argad,
Mez beza dibennet ! O pebez kalonad !
Dougen chadennoù hir hep gallout 'n em zevel,
Gwasa da blandeden vid tud a Vreiz-Izel.

LENORA

Me a zo Bretonnez, ganet en Bro-Vened
Ha kablus ez oun bet dirag ar Vretoned,
Mez p'am meuz bet pardon, gant joa me a varvo,
Na varv den re abred, pa varv evid e vro !

PONTKALLEK

Lenora, te lâz gwir ! Ni varvo hep glac'har.
Petra c'hall ober d'emp barnerien an douar ?
N'euz 'med eur barner mad. Varc'hoaz ni hen gwelo
Duze 'uz d'ar prizon, ebarz Breiz an nenvo !

Holl asamblez

Pedi refomp Doue, deuz lein ar baradoz,
Vid ar Vretoned paour a zo c'hoaz o c'hortoz
O c'hortoz an amzer douz ha seven meurbed
Ma reno Lealded en peb lec'h dre ar bed !

(*Ridoch*)

DIVEZ AR C'HOARI

D. DERRIEN

Libraire-Editeur

85 — RUE DE SIAM — 85

BREST

Bleuzen (R. P.). — *Buez an Tad Maner*, 2e édition,
in-32, broché » fr. 50

Cette nouvelle vie de cet infatigable apôtre de la Bretagne au
xviie siècle est un excellent opuscule appelé à raviver le souvenir
du Père MAUNOIR parmi les Bretons.

Bleuzen (R. P.). — *Buez Dom Michel Nobletz*, in-18,
demi-reliure 1 fr. 25

Ce livre, très intéressant et instructif, donne de curieux détails sur
la vie de Michel LE NOBLETZ, ce saint Missionnaire de la
Basse-Bretagne.

Morvan. — *Kenteliou hag Istorioù a Skuer vad*, in-12,
demi-reliure basane. 2 fr. 25

Un des plus intéressants livres de lecture en prose bretonne.

Morvan. — *Scol ar maro mad*, demi-reliure. 1 fr. 50

Troude. — *Dictionnaire pratique Breton-Français et*
Français-Breton, 2 vol. in-8. 12 fr. »»

Inizan. — *Emgann Kergidu*, 2e édit., 1 vol. in-12. 2 fr. 25

Intéressante histoire de la Chouannerie bretonne dans le Léon
et le Tréguier. Ecrite en une langue d'une belle pureté.

Pronost (Pierre). — *Annaik, Lili ha Roz-gouez*, in-12
broché 2 fr. 50

Recueil de poésies d'un de nos meilleurs bardes contemporains.

Brest — Imprimerie rue du Château, 4